

CUPRINS

1. Ce este infracțiunea?	1
1.1. Fapta prevăzută de legea penală	1
1.2. Fapta să fie săvârșită cu vinovăție – art. 16 CP	3
1.2.1. <i>Intenția</i>	3
1.2.2. <i>Culpă</i>	7
1.2.3. <i>Intenția depășită</i>	9
1.3. Fapta să fie nejustificată – cauzele justificative	9
1.3.1. <i>Legitima apărare – art. 19 CP</i>	9
1.3.2. <i>Starea de necesitate – art. 20 CP</i>	14
1.3.3. <i>Exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații – art. 21 CP</i>	15
1.3.4. <i>Consimțământul persoanei vătămate – art. 22 CP</i>	17
1.4. Fapta să fie imputabilă – cauze de neimputabilitate	17
1.4.1. <i>Constrângerea fizică – art. 24 CP</i>	17
1.4.2. <i>Constrângerea morală – art. 25 CP</i>	17
1.4.3. <i>Excesul neimputabil – art. 26 CP</i>	18
1.4.4. <i>Minoritatea – art. 27 CP</i>	18
1.4.5. <i>Iresponsabilitatea – art. 28 CP</i>	18
1.4.6. <i>Intoxicația – art. 29 CP</i>	19
1.4.7. <i>Eroarea – art. 30 CP</i>	20
1.4.8. <i>Cazul fortuit – art. 31 CP</i>	21
2. Cine sunt participanții?	23
2.1. Autorul	23

2.2. Instigatorul	24
2.3. Complicele	24
2.4. Pedepsele în cazul participației	25
3. Care sunt pedepsele prevăzute de legea română în general?	26
3.1. Care sunt pedepsele principale?	26
3.2. Care sunt pedepsele complementare?	26
3.3. Drepturile care pot fi interzise	27
4. Care sunt circumstanțele atenuante și agravante?	29
4.1. Circumstanțele atenuante	29
4.1.1. <i>Circumstanțele atenuante legale</i>	29
4.1.2. <i>Circumstanțe atenuante judiciare</i>	31
4.2. Circumstanțele agravante	32
5. Prezentarea și explicarea principalelor infracțiuni de serviciu	34
5.1. Abuzul în serviciu	34
a) <i>Reglementare</i>	34
b) <i>Ce înseamnă funcționar public?</i>	34
c) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	41
5.2. Neglijența în serviciu	44
a) <i>Reglementare</i>	44
b) <i>Observații</i>	45
6. Infracțiunile de corupție legate de serviciu	46
6.1. Luarea de mită	46
a) <i>Reglementare</i>	46

b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	46
c) <i>Practică judiciară</i>	48
6.2. Darea de mită	50
a) <i>Reglementare</i>	50
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	51
c) <i>Aspecte referitoare la cauzele speciale de neimputabilitate, nepedepsire și confiscarea banilor oferiți ca mită</i>	52
6.3. Traficul de influență	53
a) <i>Reglementare</i>	53
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	53
6.4. Cumpărarea de influență	64
a) <i>Reglementare</i>	64
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	65
c) <i>Unele aspecte legate de subiectul activ și conținutul constitutiv al infracțiunii</i>	66
7. Infracțiuni din domeniul financiar-bancar	75
7.1. Spălarea banilor	75
a) <i>Reglementare</i>	76
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	77
c) <i>Indici de anomalie și modalități practice de săvârșire a infracțiunii de spălare de bani</i>	80
d) <i>Spălarea banilor prin intermediul tranzacțiilor cu numerar</i>	84

e) Spălarea banilor prin intermediul conturilor bancare _____	87
f) Spălarea banilor prin utilizarea transferurilor electronice bancare _____	89
g) Alte considerații privind doctrina și practica judiciară în materie _____	93
7.2. Evaziunea fiscală _____	100
a) Reglementare _____	100
b) Comportamentul interzis prin norma de incriminare _____	102
c) Modalități de realizare a evaziunii fiscale _____	107
7.3. Evaziunea fiscală în dreptul comparat _____	108
8. Prezentarea și explicarea altor infracțiuni ce se pot întâlni în relațiile de serviciu _____	131
8.1. Uzurparea funcției _____	131
a) Reglementare _____	131
b) Comportamentul interzis prin norma de incriminare _____	131
8.2. Falsul în declarații _____	133
a) Reglementare _____	133
b) Comportamentul interzis prin norma de incriminare _____	133
c) Practică judiciară _____	133
8.3. Falsul material în înscrisuri oficiale _____	135
a) Reglementare _____	135
b) Comportamentul interzis prin norma de incriminare _____	135
c) Practică judiciară _____	137
8.4. Falsul intelectual _____	138
a) Reglementare _____	138

b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i> _____	139
c) <i>Practică judiciară</i> _____	141
8.5. Falsul în înscrisuri sub semnătură privată _____	142
a) <i>Reglementare</i> _____	142
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i> _____	143
c) <i>Practica judiciară</i> _____	144
8.6. Uzul de fals _____	146
a) <i>Reglementare</i> _____	146
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i> _____	146
c) <i>Practică judiciară</i> _____	147
8.7. Infracțiuni – Articolul 164 din Legea nr. 237 din 19 octombrie 2015 privind autorizarea și supravegherea activității de asigurare și reasigurare _____	148
a) <i>Reglementare</i> _____	148
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i> _____	149
8.8. Înșelăciunea _____	149
a) <i>Reglementare</i> _____	149
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i> _____	150
c) <i>Practică judiciară</i> _____	154
8.9. Înșelăciunea privind asigurările _____	156
a) <i>Reglementare</i> _____	156
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i> _____	156

8.10. Stabilirea salariilor sub nivelul minim brut; refuzul de a prezenta documente și de a permite accesul inspectorilor de muncă – art. 264 C. mun.	159
a) <i>Reglementare</i>	159
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	160
8.11. Angajări ilegale; pedepse complementare; despăgubiri – art. 265 C. mun.	161
a) <i>Reglementare</i>	161
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	162
9. Infrațiuni informatice	165
9.1. Fraudă informatică	165
a) <i>Reglementare</i>	165
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	165
9.2. Falsul informatic	168
a) <i>Reglementare</i>	168
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	168
9.3. Alterarea integrității datelor informatice	168
a) <i>Reglementare</i>	168
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	168
9.4. Transferul neautorizat de date informatice	169
a) <i>Reglementare</i>	169
b) <i>Comportamentul interzis prin norma de incriminare</i>	169

9.5. Modalități de operare în săvârșirea infrajeciunilor informatice _____	170
9.5.1. <i>Programe de tip „malware” folosite în săvârșirea infrajeciunilor informatice _____</i>	170
9.5.2. <i>Programe malware care duc la infectarea sistemului informatic _____</i>	170
9.5.3. <i>Programe malware care ascund acțiunile acestora _____</i>	172
9.5.4. <i>Atacuri asupra rețelelor și a sistemelor informatice _____</i>	173
A. <i>Denial of Service – DoS _____</i>	173
B. <i>Backdoor _____</i>	173
C. <i>Sniffer-ul _____</i>	174
D. <i>Spoofing-ul _____</i>	174
E. <i>Man-în-the-middle Atack _____</i>	175
F. <i>Password Cracking _____</i>	175
G. <i>Phising-ul _____</i>	176
H. <i>Furtul de identitate _____</i>	178
I. <i>RFID (Radio-frequency identification) skimming _____</i>	179
J. <i>Bitcoin _____</i>	181
9.6. Probleme privind investigarea infrajeciunilor săvârșite pe „deepnet/darknet” _____	182
10. Prezentarea celor mai noi decizii CCR și ICCJ în materie de infrajeciuni de serviciu _____	184
10.1. Recursuri în interesul legii _____	184
10.1.1. <i>Recursuri în interesul legi cu relevanță generală _____</i>	184
10.1.2. <i>Recursuri în interesul legii relevante pentru asigurători _____</i>	186

10.1.3. <i>Recursuri în interesul legii cu importanță pentru sistemul bancar</i> _____	187
10.2. Hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept _____	187
11. Desfășurarea procesului penal (participanți, etape) _____	192
11.1. Participanți _____	192
11.2. Etapele procesului penal _____	193
11.2.1. <i>Urmărirea penală</i> _____	193
11.2.2. <i>Camera preliminară</i> _____	194
11.2.3. <i>Judecata</i> _____	195
11.2.4. <i>Punerea în executare a hotărârilor penale</i> _____	198
12. Drepturile și obligațiile participanților în timpul procesului penal _____	199
12.1. Drepturile și obligațiile suspectului/inculpatului _____	199
12.2. Drepturile și obligațiile persoanei vătămate/părții civile/persoanei responsabile civilmente _____	200
12.3. Drepturile și obligațiile martorului _____	201
CONCLUZII _____	203
BIBLIOGRAFIE _____	207

4.

Care sunt circumstanțele atenuante și agravante?

Circumstanțele atenuante și cele agravante sunt foarte importante la calcularea și stabilirea pedepsei.

4.1. Circumstanțele atenuante

Din punct de vedere a efectelor circumstanțelor atenuante precizăm că limitele pedepsei prevăzute de lege se reduc cu o treime, iar în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață se va aplica o pedeapsă între 10-20 de ani.

De asemenea, indiferent de numărul circumstanțelor atenuante reținute, această reducere cu o treime a limitelor de pedeapsă se poate face doar o singură dată.

Circumstanțele atenuante sunt de două feluri:

- legale – sunt reținute de instanță în mod obligatoriu;
- judiciare – sunt lăsate la aprecierea instanței.

4.1.1. Circumstanțele atenuante legale:

a) săvârșirea infracțiunii sub stăpânirea unei puternice tulburări sau emoții, determinată de o provocare din partea persoanei vătămate, produsă prin violență, printr-o atingere gravă a demnității persoanei sau printr-o altă acțiune ilicită gravă;

În practica judiciară s-a decis că „potrivit art. 73 lit. b) CP 1969 [art. 75 alin. (1) lit. a) CP – n.n.], constituie circumstanță atenuantă legală săvârșirea infracțiunii sub stăpânirea unei puternice tulburări sau emoții, determinată de o provocare din partea persoanei vătămate, produsă prin violență, printr-o atingere gravă a demnității persoanei sau prin altă acțiune ilicită gravă. Atitudinea victimei infracțiunii de omor deosebit de grav, de a solicita acordarea unui nou termen pentru restituirea unei datorii, nu constituie un act de provocare, în sensul art. 73 lit. b) CP 1969” (*ICCJ, s. pen., dec. nr. 2342 din 22.06.2009, www.scj.ro*).

b) depășirea limitelor legitimei apărări;

c) depășirea limitelor stării de necesitate;

d) acoperirea integrală a prejudiciului material cauzat prin infracțiune, în cursul urmăririi penale sau al judecății, până la primul termen de judecată.

Foarte important de reținut, pentru a putea beneficia de circumstanța prevăzută la lit. d), acoperirea integrală a prejudiciului trebuie îndeplinite următoarele condiții:

– făptuitorul nu a mai beneficiat de această circumstanță *într-un interval de 5 ani anterior comiterii faptei*;

– să nu fi săvârșit una dintre următoarele infracțiuni: contra persoanei, de furt calificat, tâlhărie, piraterie, fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice, ultraj, ultraj judiciar, purtare abuzivă, infracțiuni contra siguranței publice, infracțiuni contra sănătății publice, infracțiuni contra libertății religioase și respectului datorat persoanelor decedate, contra securității naționale, contra capacității de luptă a forțelor armate, infracțiunilor de genocid, contra umanității și de război, a infracțiunilor privind frontiera de stat a României, a infracțiunilor la legislația privind prevenirea și combaterea terorismului, a infracțiunilor de corupție, infracțiunilor asimilate infracțiunilor de corupție, a celor împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene, a infracțiunilor privitoare la nerespectarea regimului materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, materialelor

nucleare sau al altor materii radioactive, privind regimul juridic al drogurilor, privind regimul juridic al precursorilor de droguri, a celor privind spălarea banilor, privind activităţile aeronautice civile şi cele care pot pune în pericol siguranţa zborurilor şi securitatea aeronautică, privind protecţia martorilor, privind interzicerea organizaţiilor şi simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob şi a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârşirea unor infracţiuni contra păcii şi omenirii, a celor privind traficul de organe, ţesuturi sau celule de origine umană, privind prevenirea şi combaterea pornografiei şi a celor la regimul adopţiilor.

4.1.2. Circumstanţe atenuante judiciare:

– eforturile depuse de infractor pentru înlăturarea sau diminuarea consecinţelor infracţiunii;

– împrejurările legate de fapta comisă, care diminuează gravitatea infracţiunii sau pericolozitatea infractorului.

După cum se poate observa, lipsa antecedentelor penale nu mai constituie circumstanţă atenuantă, această împrejurare va fi luată în considerare doar la individualizarea pedepsei.

În practica judiciară s-a decis că „Dacă infracţiunea de tâlhărie a fost săvârşită asupra unui minor, într-un loc public şi în timpul nopţii, prin agresiuni fizice şi constrângere morală, persistenţa în obţinerea de bani şi bunuri de la victimă, reflectând temerile inculpaţilor, împrejurarea că aceştia nu au fost anterior condamnaţi şi că prejudiciul material a fost parţial reparat nu justifică reţinerea circumstanţelor atenuate (*ICCJ, s. pen., dec. nr. 1015 din 16.02.2006, www.scj.ro*)”^[1].

[1] AL. BOROI (coord.), I. RUSU, F. PUŞCĂ, A. CHIRILĂ, M. POCORA, G.L. GOGA, A. DUMITRACHE, M.-I. BĂLAN-RUSU, *op. cit.*, p. 292.

4.2. Circumstanțele agravante

Din punct de vedere a efectelor circumstanțelor agravante, precizăm că se poate aplica o pedeapsă până la maximul special, iar dacă maximul special este neîndestulător, în cazul închisorii se poate adăuga un spor până la **2 ani**, care **nu poate depăși o treime din acest maxim**, iar în cazul amenzii se poate aplica un spor de cel mult o **treime din maximul special**.

Circumstanțele agravante sunt:

- a) săvârșirea faptei de trei sau mai multe persoane împreună;
 - b) săvârșirea infracțiunii prin cruzimi sau supunerea victimei la tratamente degradante;
 - c) săvârșirea infracțiunii prin metode sau mijloace de natură să pună în pericol alte persoane ori bunuri (de exemplu, folosirea unor dispozitive explozibile);
 - d) săvârșirea infracțiunii de către un infractor major, dacă aceasta a fost comisă împreună cu un minor;
- În practica judiciară s-a decis că, „circumstanța agravantă prevăzută în art. 75 alin. (1) lit. c) CP 1969 – săvârșirea infracțiunii de către un infractor major împreună cu un minor – este aplicabilă numai inculpatului major, nu și minorului răspunzător din punct de vedere penal cu care acesta a comis infracțiunea” (*C.A. București, s. a II-a pen., dec. nr. 156/A/1996*)^[1].
- e) săvârșirea infracțiunii profitând de starea de vădită vulnerabilitate a persoanei vătămate, datorată vârstei, stării de sănătate, infirmității sau altor cauze;
 - f) săvârșirea infracțiunii în stare de intoxicație voluntară cu alcool sau cu alte substanțe psihoactive, când a fost provocată în vederea comiterii infracțiunii;

^[1] AL. BOROI (COORD.), I. RUSU, F. PUȘCĂ, A. CHIRILĂ, M. POCORA, G.L. GOGA, A. DUMITRACHE, M.-I. BĂLAN-RUSU, *op. cit.*, p. 298.

g) săvârșirea infracțiunii de către o persoană care a profitat de situația prilejuită de o calamitate, de starea de asediu sau de starea de urgență;

h) săvârșirea infracțiunii pentru motive legate de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA ori pentru alte împrejurări de același fel, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte.

La fel ca și în cazul circumstanțelor atenuante, indiferent de numărul circumstanțelor agravante reținute, aplicarea efectelor acestora se va face o singură dată.

Când în cazul aceleiași infracțiuni sunt reținute atât circumstanțe atenuante, cât și circumstanțe agravante, prima oară se aplică dispozițiile privind reducerea pedepselor, după care se aplică cele de la majorarea pedepsei.